

«Ο ΛΟΓΟΣ ΣΑΡΞ ΕΓΕΝΕΤΟ»

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὡς κίνητρο, γ

Μέρος Δευτέρο

Ὁ ἅγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἐπιμένει στό γεγονός ὅτι, ἀφοῦ ἐμεῖς ἐκπέσαμε, ὁ Θεός ἐπενόησε γιά χάρη μας τήν δράση τοῦ δευτέρου Ἀδάμ, πού ἔχει ἀτρεπτή θεία φύση. Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ γίνεται ἄνθρωπος ὄχι γιά νά δημιουργήσει νέα ἀνθρώπινη φύση, ἀλλά γιά νά δώσει ὅ,τι δέν «διέσωσεν» ὁ πρῶτος Ἀδάμ, τήν «χάριν». Καί αὐτό δέν γίνεται θεωρητικά καί μηχανικά, ἀλλά μέ τήν Ἐνανθρώπιση τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Ὁ ἅγ. Κύριλλος ἐξηγεῖ περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον θεολόγο τῆς ἐποχῆς του ὅτι ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου στό «ἀπ' ἀρχῆς κάλλος» προϋποθέτει τήν δράση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τό προπρωτικό μάλιστα «κάλλος» ταυτιζόταν μέ τήν κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό. Ἡ ἐπαναπόκτηση τῆς κοινωνίας αὐτῆς, ἡ ἐπανεπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ παρά μόνο μέ τό ἅγιο Πνεῦμα πού τήν πραγματώνει ὡς «ἔνωσιν πρὸς Θεόν» τοῦ ἀνθρώπου.

Τῆ σωτηρία τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου θέλησε ὁ ἴδιος ὁ Θεός στό πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου Του. Καί ἀφοῦ τό ἀμαρτωλό πλάσμα Του δέν μπορούσε ν' ἀνέβει στόν Θεό, κατέβηκε ὁ Θεός ἀπό τόν οὐρανό γιά νά σώσει τόν πλανηθέντα ἄνθρωπο.

Στήν «Εὐχή τῆς ἀναφορᾶς», τῆς Θεῆς Λειτουργίας τοῦ Μεγ. Βασιλείου, διαβάζουμε: «...Ὁὐ γάρ ἀπεστράφης τό πλάσμα σου εἰς τέλος, ὅ ἐποίησας, ἀγαθῆ, οὐδέ ἐπελάθου ἔργων χειρῶν σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως, διά σπλάγχνα ἐλέους σου. Προφῆτας ἐξαπέστειλας, ἐποίησας δυνάμεις διά τῶν ἁγίων σου, τῶν καθ' ἐκάστην γενεάν εὐαρεστησάντων σοι... Ὅτε δέ ἦλθε τό πλήρωμα τῶν καιρῶν, ἐλάλησας ἡμῖν ἐν αὐτῷ τῷ Υἱῷ σου... ἐπί τῆς γῆς ὤφθη, καί τοῖς ἀνθρώποις συναναστράφη, καί ἐκ Παρθένου ἁγίας σαρκωθείς, ἐκένωσεν ἑαυτόν, μορφῆν δούλου λαβών, σύμμορφος γενόμενος τῷ σώματι τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ἵνα συμμόρφους ποιῆσῃ τῆς εἰκόνας τῆς δόξης αὐτοῦ.

Ἐπειδή γάρ δι' ἑνός ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰσῆλθεν εἰς τόν κόσμον, καί διά τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, ἠδύοκησεν ὁ μονογενῆς σου Υἱός, ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις σοῦ τοῦ Θεοῦ καί Πατρός, γενόμενος ἐκ γυναικός, τῆς ἁγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, γενόμενος ὑπό νόμον, κατακρίναι τήν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί αὐτοῦ, ἵνα οἱ ἐν τῷ Ἀδάμ ἀποθνήσκοντες, ζωοποιηθῶσιν ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ σου, καί ἐμπολιτευσάμενος τῷ κόσμῳ τούτῳ, δούς προστάγματα σωτηρίας...».

Πῶς θά γινόταν ὁμοῦ αὐτό; Θά γινόταν ἐρήμην τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἔπεσε στήν ἀμαρτία; Πῶς θά ἐμφανίζονταν στή γῆ ὁ ἄσαρκος Θεός; Ἡ ἄπειρη σοφία τοῦ Θεοῦ βρῆκε τόν τρόπο κάλυψης τοῦ κενοῦ αὐτοῦ. Ἐδωσε τό μονογενῆ Του Υἱό στό νεκρωμένο κόσμο γιά νά ἔρθει ξανά ἡ ζωή. Ὅχι γιά νά δέν μπορούσε νά μᾶς λυτρώσει μέ ἄλλο τρόπο, ἀλλά γιά νά μᾶς δείξει τήν ἀγάπη

Του, πού ξεπερνᾶ κάθε τι. Καί μᾶς τράβηξε κοντά Του μέ τόν θάνατο τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ. Καί ἄν εἶχε κάτι τιμώτερο ἀπό τόν Υἱό Του, αὐτό θά ἔδινε γιά μᾶς, γιά νά εὔρεθῃ τό ἀνθρώπινο γένος κοντά Του»^{10*}

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔγκειται στό ὅτι «συνεζωποποίησε τῷ Χριστῷ... καί συνήγειρεν ἐν τοῖς ἐπουρανόις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» ἡμᾶς ὄντας «νεκρούς τοῖς παραπτώμασιν» (Εφεσ. β' 5-6). Ἐνῶ ἡμᾶς νεκροί, ὁ Θεός μέ τήν πολλή Του ἀγάπη μᾶς ἔδωσε ζωή. Δέν ἦλθε μόνο γιά νά μᾶς διδάξει μερικές ἀλήθειες, νά ἀπαλύνει τόν πόνο, νά θεραπεύσει τίς σωματικές μας ἀσθένειες, ἀλλά ἦλθε κυρίως γιά νά ζωοποιήσει ἐμᾶς τούς πεθαμένους πνευματικά ἀνθρώπους. Αὐτή ἡ ζωοποίηση εἶναι ἡ μακαρία θέωση, ἡ ὁποία, ὅπως ἐρμηνεύεται ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση δέν ἐξαντλεῖται στή λέξη σωτηρία, γιατί ὁ ὅρος σωτηρία δείχνει κυρίως λύτρωση ἀπό τή δουλεία τοῦ θανάτου, τῆς ἀμαρτίας καί τοῦ διαβόλου, ἐνῶ ἡ θέωση δείχνει τήν ὁδό καί τό τέρμα τῆς, πού εἶναι ἡ ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό.

Ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐρμηνεύοντας τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ «οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον...», γράφει: «Ὅρα πόσον θαύματος γέμει ἡ λέξις... Εἰπέ οὖν ἡμῖν, ὦ μακάριε Ἰωάννη - συνεχίζει ἀπευθυνόμενος πρὸς τόν εὐαγγελιστή Ἰωάννη - οὕτω, πῶς; Εἰπέ τό μέτρον, εἰπέ τό μέγεθος, διδάξον ἡμᾶς τήν ὑπερβολήν... Ὁ γάρ ἀθάνατος, ὁ ἄναρχος, ἡ μεγαλωσύνη ἡ ἀπέραντος, τούς ἀπό γῆς καί σποδοῦ, τούς μυρίων γέμοντας ἀμαρτημάτων, τούς ἀγνώμονας, τούτους ἠγάπησε» (Migne PG 53, 241). «Ἐν τούτῳ ἐστίν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τόν Θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτός ἠγάπησεν ἡμᾶς καί ἀπέστειλε τόν Υἱόν αὐτοῦ ἰλασμόν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν» (Α' Ἰωάν. δ' 9-10).

Προσέλαβε λοιπόν στήν θεότητά του τή φύση τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε καί οἱ δύο μαζί, Θεός καί ἄνθρωπος, νά δώσουν τή μάχη κατά τῆς ἀμαρτίας καί νά λυτρώσουν τό ἀνθρώπινο γένος ἀπό τή φθορά καί τόν θάνατο.

Ὁ Θεός δέν ἔσωσε τόν ἄνθρωπο ἀφ' ὑψηλοῦ, ἀλλά ἦλθε ὁ ἴδιος στά πράγματα, ἔζησε μέσα τήν ἀνθρώπινη ζωή (χωρίς νά ἀμαρτήσῃ, διότι δέν εἶχε πάθη) καί μέ τό ἔργο, τό σταυρικό πάθος καί τήν Ἀνάστασή του λύτρωσε πραγματικά τόν ἄνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος ἐπιστρέφει στόν Θεό καί ἐνώνεται μαζί του. Ἐνδύεται τό φῶς καί ἀποκτᾶ τήν ὄντως Ζωή. Ἀποβάλλει τό ἔνδυμα τῆς φθορᾶς καί τῆς θνητότητας, καί ἐνδύεται τό ἔνδυμα τῆς ἀφθαρσίας καί τῆς ἀθανασίας.

Ὁ Χριστός μέ τήν ἐνανθρώπησή Του προσέλαβε τήν πρό τῆς παραβάσεως καθαρὰ καί ἀμόλυντη ἀνθρώπινη φύση (δηλ. τήν ἀναμαρτησία), ἀλλά καί τό μετά τήν παράβαση φθαρτό καί παθητό τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἀφοῦ ἔγινε «ὑπέρ ἡμῶν κατάρα» (Γαλ. γ' 13). «Ἐκεῖνο τό ὅποιο ὁ ἄνθρωπος ὀφείλε νά ἐπιτύχει ἀνυψούμενος πρὸς τόν Θεό, τό πραγματοποιεῖ ὁ Θεός κατερχόμενος

πρὸς τόν ἄνθρωπο».

Ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος συμπληρώνει: «Ἐπειδή ἡ ἀνθρωπότητα δέν μπορούσε νά ἀνεβῆ, κατέβηκε αὐτός κάτω... Γι' αὐτό κατέβηκε, γι' αὐτό ἔλαβε σάρκα, γιά νά μιλήσω μαζί του» (Migne PG 52, 405). Καί ὁ Μέγας Βασίλειος ἀναφέρει: «Ἄλλη διόρθωση τά ἀνθρώπινα πράγματα δέν ἐπιδέχονταν, παρά μόνο τό νά ἔλθῃ στούς ἀνθρώπους ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ» (Migne PG 30, 461).

Ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς σέ ὁμιλία του ἀναφέρει τόν βαθύ θεολογικό σκοπό τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Μεταξύ τῶν ἄλλων λέγει ὅτι ἔγινε ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος «ἵνα δείξῃ εἰς ποῖον ὕψος ἡμᾶς ἀνάξῃ... ἵνα δείξῃ ἀγαθὴν τήν ἡμῶν φύσιν κτισθεῖσαν» γιά νά μᾶς κάνει υἱούς τοῦ Θεοῦ καί νά ἔχουμε τήν δυνατότητα νά ἀποκτήσουμε τήν ἀθανασία, δηλαδή τήν αἰώνια ζωὴ ἐν Χριστῷ.

«Τό μυστήριον τῆς σωτηρίας (τοῦ ἀνθρώπου) ἔχει δύο ὄψεις. Ἡ μία εἶναι ἡ σάρκωση τοῦ Δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος καί ἡ ἄλλη εἶναι ἡ θέωση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἔλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση καί ἔγινε ἄνθρωπος. Ἡ ἐνέργεια αὐτῆ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ λέγεται θεία Ἐνανθρώπιση. Στήν οὐσία τῆς ἡθεῖα Ἐνανθρώπιση δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ κίνηση τῆς θείας εὐσπλαχνίας πρὸς τόν ἄνθρωπο πού ἀμαρτήσῃ. Τό νά λάβῃ ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ τήν ἀνθρώπινη φύση, εἶχε σκοπό νά ἀποκαταστήσῃ καί τελειοποιήσῃ αὐτή τήν ἀνθρώπινη φύση.

Ἡ Ἐνανθρώπιση τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ κίνηση τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ πρὸς ἔνωση μέ τόν ἄνθρωπο, ὅπως μᾶς λέει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης: «Ὁ ἐωράκαμεν καί ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καί ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν καί ἡ κοινωνία δέ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς καί μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Α' Ἰωάν. α' 3). (= Σὰς ἀναγγέλλομε ἐκεῖνο πού ἔχουμε δεῖ καί ἀκούσει, γιά νά ἔχετε στενὸ σύνδεσμο καί σεῖς μαζί μας. Ὁ στενὸς σύνδεσμός μας εἶναι μέ τόν Πατέρα καί μέ τόν Υἱό Του, τόν Ἰησοῦ Χριστό).

Ἡ Ἐνανθρώπιση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐνέργεια τῆς θείας Χάρης, μέ τήν ὁποία ὁ Θεός φέρνει τόν ἄνθρωπο σέ συμφιλίωση μέ τόν ἴδιο. Ὅμως τήν ἐνέργεια αὐτή δέν μπορούμε νά τήν ἀντιληφθοῦμε σέ ὅλη τῆς τήν ἔκταση, οὔτε μᾶς ἐπιτρέπεται νά ἐπιθυμοῦμε νά ἀναλύσουμε τίς βουλές τοῦ Θεοῦ, γιατί ἡ ἐνανθρώπιση ἀποτελεῖ τό «μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον» ὅπως λέει ὁ θεῖος Παῦλος: «Καί ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τό τῆς εὐσεβείας μυστήριον, Θεός ἐφανέρωθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεῦθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (Α' Τιμ. γ' 16). (= Καί πραγματικά εἶναι μεγάλο τό μυστήριον πού σεβόμεθα. Θεός φανερώθηκε σαρκωμένος, πιστοποιήθηκε διά τοῦ Πνεύματος, ἐμφανίστηκε στούς ἀγγέλους, κηρύχθηκε στά ἔθνη, ἔγινε πιστευτός στόν κόσμο, ἀναλήφθηκε μέ δόξα).